

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci navrhovateľa: **JUDr. L. P., nar. X.X.**, bytom L., proti odporkyni: **Sociálna poisťovňa, ústredie Bratislava**, Ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia č. X. zo dňa 15. apríla 2013 v konaní o starobnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 8Sd/51/2013-20 zo dňa 2. októbra 2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 8Sd/51/2013-20 zo dňa 2. októbra 2013, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e :

I

Predmet konania

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia potvrdil rozhodnutie zo dňa 15. apríla 2013, č. X. v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 19. júna 2013, č. X., ktorým odporkyňa podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) priznala navrhovateľovi od X.. O. 2012 starobný dôchodok v sume 417,40 eur mesačne.

Krajský súd v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že preskúmal napadnuté rozhodnutie odporkyne v rozsahu podaného návrhu - opravného prostriedku a dospel k záveru, že odporkyňa postupovala správne a v súlade so zákonom z dôvodov, ktoré odporkyňa podrobne uviedla v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a zmenového rozhodnutia.

K odvolacej námietke navrhovateľa, týkajúcej sa nepripočítanej doby za obdobie od 10. marca 2004 do 4. novembra 2004, kedy navrhovateľ bol vo väzbe, krajský súd poukázal na to, že odporkyňa v odôvodnení zmenového rozhodnutia č. X. zo dňa 19. júna 2013 a následne i vo svojom vyjadrení zo dňa 15. júla 2013, poukázala na ustanovenie § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorého samostatne zárobkovo činnnej osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody. Z toho dôvodu predmetné obdobie väzby odporkyňa nehodnotila pre dôchodkové účely. Krajský súd preto považoval odvoláciu námietku navrhovateľa o nezapočítaní doby väzby pre dôchodkové účely za neopodstatnenú. Odporkyňa vo svojom rozhodnutí zo dňa 15. apríla 2013 i v zmenovom rozhodnutí zo dňa 19. júna 2013 sa zaoberala touto odvolacou námietkou navrhovateľa a preto krajský súd považoval odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odporkyne v spojitosti so zmenovým rozhodnutím, v súlade s ustanovením § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení a odvoláciu námietku o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia odporkyne, za nedôvodnú.

Krajský súd uviedol, že odporkyňa v uvedenom zmenovom rozhodnutí uviedla právnu úpravu vymeriavacieho základu povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby v období od 01.01.2004 až po zmeny ustanovenia § 138 od 1. januára 2011. Vymeriavací základ a obdobie, kedy bol navrhovateľ poistený ako samostatne zárobkovo činná osoba, boli hodnotené na základe evidenčného listu dôchodkového poistenia vystaveného príslušnou pobočkou Sociálnej poisťovne. Obdobie dôchodkového poistenia, rozhodujúce obdobie na výpočet dôchodku, sumy vymeriavacích základov na určenie poistného na dôchodkové poistenie, všeobecné vymeriavacie základy a osobné mzdové body sú uvedené v osobnom liste, ktorý tvorí prílohu rozhodnutia a je jeho neoddeliteľnou súčasťou. Podľa krajského súdu nie je úlohou súdu riešiť odsúhlasenie evidenčných listov dôchodkového poistenia, ani otázku vývoja dôchodkovej politiky.

Navrhovateľ v opravnom prostriedku zo dňa 23. mája 2013 v podstate namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odporkyne z hľadiska jeho odvolacích dôvodov. Krajský súd poukázal na to, že odporkyňa v zmenovom rozhodnutí č. X. zo dňa 19. júna 2013 v odôvodnení tohto rozhodnutia sa zaoberala týmito odvolacími námietkami navrhovateľa. Navrhovateľ v odvolaní a v stanovisku k následnému zmenovému rozhodnutiu odporkyne uviedol, že on nenapáda výšku priznaného dôchodku. Krajský súd k tomu dodal, že v zmysle § 202 ods. 4 odvolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. Krajský súd však rozhodol v merite veci na základe navrhovateľom upresneného návrhu na pojednávaní krajského súdu, v zmysle ktorého navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie odporkyne pre zmätočnosť a nejasnosť v odôvodnení rozhodnutia odporkyne. Pokiaľ poukázal na ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p., krajský súd k tomu dodal, že toto ustanovenie sa vzťahuje na odôvodnenie rozsudku súdu a nie na odôvodnenie rozhodnutia správneho orgánu. Správny orgán sa v tomto smere riadi ustanovením § 209 ods. 1-7 zákona o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z. V § 209 ods. 4 tohto zákona je uvedené, že v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

Krajský súd preto po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že doba zamestnania (ako i obdobia dôchodkového poistenia) a osobné vymeriavacie základy navrhovateľa boli odporkyňou zhodnotené na základe spisového a evidenčného materiálu, nachádzajúceho sa v ústrednej evidencii odporkyne. Osobný list tvorí prílohu rozhodnutí a je ich neoddeliteľnou súčasťou. Navrhovateľ nenamietal skutočnosti v ňom uvedené, okrem nezapočítania doby väzby, ktorej existenciu, ani dĺžku trvania nespochybňoval v spojitosti s prerušením povinného dôchodkového poistenia a dobou prerušenia tohto poistenia. Navrhovateľ však predovšetkým nenapádal výšku starobného dôchodku, priznanú vo výroku napadnutého rozhodnutia odporkyne v spojitosti s jej zmenovým rozhodnutím, v sume 428,60 eur mesačne.

Podľa názoru krajského súdu odporkyňa postupovala správne a v súlade so zákonom z dôvodov, ktoré odporkyňa podrobne uviedla v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a zmenového rozhodnutia.

Z uvedených dôvodov preto krajský súd v zmysle ustanovenia § 250q ods. 2 O. s. p. preskúmané rozhodnutie odporkyne č. X. zo dňa 15. apríla 2013 v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 19. júla 2013, č. X. ako vecne správne potvrdil.

II

Stručné zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľa

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie v ktorom namietal, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. d/ O. s. p.), rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže sa nevysporiadal s dôležitými a rozhodujúcimi zákonnými a navrhnutými skutočnosťami a ustanoveniami.

Podľa navrhovateľa podstatou tohto konania a sporu sú dve rozhodujúce skutočnosti, ktoré vyplývajú z jeho podaní ako aj z napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa.

Prvou jeho námietkou bolo, že v odôvodnení rozhodnutia odporkyne chýba vysporiadanie, resp. nepripočítaná doba za obdobie 10. marca 2004 do 4. novembra 2004. Z odôvodnenia vôbec nevyplýva ako sa vysporiadala odporkyňa vychádzajúc z ustanovení zákona za obdobie obmedzenia osobnej slobody poistenca (doba vyšetrovacej väzby), kedy sa povinné dôchodkové poistenie zo zákona prerušuje a kedy z objektívnych dôvodov nemôže vykonávať svoje zamestnanie, resp. samostatne zárobkovú činnosť najmä v profesií, ktorá nie je nahraditeľná, keďže táto činnosť je viazaná na osobu a licenciu atď., pričom zákon v roku 2004 nepripustil dobrovoľné dôchodkové poistenie. Podľa navrhovateľa terajšia úprava zákona už pripúšťa dobrovoľné dôchodkové poistenie aj v takýchto prípadoch, naviac aj súbežne s povinným dôchodkovým poistením. V období roku 2004 existovalo buď povinné dôchodkové poistenie alebo dobrovoľné dôchodkové poistenie.

Ak zákonodarca v tomto období neriešil, resp. si zákon takéto udalosti a v neskoršom období riešil inak, tak takéto úprava je diskriminačná, keďže určitú skupinu občanov za rovnakých podmienok uprednostňuje oproti druhej skupine. Takáto úprava podľa navrhovateľa je v rozpore aj so zásadou rovnosti.

V tejto časti napadnuté rozhodnutie považuje za nepreskúmateľné, keďže týmito otázkami sa súd prvého stupňa ako ani odporkyňa vo svojom rozhodnutí nevysporiadali.

Poukázal na ustanovenie § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o Sociálnom poistení v roku 2004, ktorý znel: Samostatne zárobkovo činnnej osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody; časť vety za bodkočiarkou v odseku 1 písm. d/ platí rovnako.

Časť vety za bodkočiarkou odseku 1 písm. d) to platí vo vzťahu k činnostiam, z ktorej je povinne nemocensky poistený a povinne dôchodkovo poistený a počas jej vykonávania bol vzatý do výkonu väzby alebo nastúpil výkon trestu odňatia slobody.

V tejto súvislosti je podľa navrhovateľa dôležité ešte aj ustanovenie odseku 5 citovaného ustanovenia, podľa ktorého vznik prerušenia povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa odsekov 1 až 4 sa posudzuje rovnako ako zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti a skončenie prerušenia týchto poistení sa posudzuje rovnako ako vznik týchto poistení.

Aj z citovaného ustanovenia podľa navrhovateľa vyplýva, že povinné dôchodkové poistenie síce nezaniká, ale sa posudzuje rovnako ako zánik povinného dôchodkového poistenia. Ďalší osud týchto osôb však zákon neriešil a nepripustil ani dobrovoľné dôchodkové poistenie pre takúto situáciu. V prípade zdravotného poistenia počas obdobia väzobného stíhania platiteľom zdravotného poistenia je štát.

Podľa navrhovateľa vzniká otázka, či prerušenie povinného dôchodkového poistenia sa vzťahuje iba na tie činnosti s ktorým súvisí vzatie do väzby alebo všeobecne. Keďže výkon jeho povolania nebol v tomto období prerušený a nebol obvinený z trestného činu, ktorý súvisí s výkonom povolania advokáta, tak poistné na dôchodkové poistenie malo byť považované za zaplatené. Podľa navrhovateľa bolo by tvrdé vylúčiť z dôchodkového poistenia obdobie, kedy osoba síce bola vzatá do väzby ale nebola odsúdená a inak jej výkon povolania nebol rozhodnutím

na to príslušným orgánom pozastavený. Skutočnosť väzby je iba vykonaním vyšetrovacieho úkonu, čo nemôže ísť na vrub poistenca na ktorého sa vzťahuje princíp prezumpcie nevinny.

Výklad k tomuto ustanoveniu zákona neexistuje a odporca na to nedáva jasnú odpoveď, ale túto otázku obchádza a časť vety za bodkočiarkou ani necituje, teda viac zahmlieva. Prerušenie povinného dôchodkového poistenia vzniká buď na základe rozhodnutia alebo zo zákona, ale nevniká podľa informačného systému sociálnej poisťovne ako to odôvodňuje odporca vo svojom rozhodnutí.

Podľa navrhovateľa za toto obdobie poistné na nemocenské a dôchodkové poistenie malo byť považované za zaplatené ako to bolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy a ako to implicitne a logicky vyplýva aj z citovaného ustanovenia zákona.

Druhá námietka podľa navrhovateľa úzko súvisí s prvou otázkou. Podľa zákona účinného od 1. januára 2004 osobný vymeriavací základ od 1. januára 2004 je úhrn vymeriavacích základov poistenca za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie považuje za zaplatené. Toto ustanovenie zákon bližšie nevykladá. Vzniká otázka, že takáto objektívna nemožnosť výkonu povolania ide na vrub poistenca alebo sa započítava do doby zamestnania. O týchto skutočnostiach príslušnej pobočke navrhovateľ uvádza, že predložil potrebné doklady.

Osobný vymeriavací základ v roku 2004 citovaný zákon upravil v ust. § 61 takto:

Osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie podľa § 60 ods. 1 druhej vety považuje za zaplatené.

Druhá veta § 60 ods. 1 druhej vety znel takto:

Ak zamestnávateľ nesplnil povinnosť platiť a odvádzať poistné na dôchodkové poistenie, podmienka zaplatenia poistného na dôchodkové poistenie u zamestnanca sa považuje za splnenú.

Navrhovateľ má za to, že podľa príslušného ustanovenia zákona bolo potrebné vychádzať aj v prípade, kedy zamestnávateľ, resp. samostatne zárobkovo činná osoba nemohol splniť povinnosť platiť aj odvádzať poistné z dôvodu väzobného stíhania vychádzajúc zo zákona.

Podľa navrhovateľa je rozdiel medzi osobou, ktorá je vo väzbe, na ktorého sa vzťahuje princíp prezumpcie neviny a osobou odsúdenou.

Podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv osoba na ktorého sa vzťahuje princíp prezumpcie neviny nemôže mať negatívne následky z trestného stíhania, kým nedošlo k jeho zákonnému odsúdeniu. V danom prípade rovnaké zaobchádzanie s osobou neodsúdenou ako a osobou odsúdenou je porušením Ústavy Slovenskej republiky ako aj Dohovoru o ochrane ľudských práv.

S uvedenými otázkami správny orgán ako ani súd prvého stupňa sa nevysporiadal.

Navrhol preto, aby odvolací súd vzhľadom na horeuvedené v zmysle § 109 ods. 1 písm. b/ O. s. p. prerušil toto konanie a postúpil návrh ústavnému súdu o zaujatie stanoviska vo veci nesúladu zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) v znení r. 2004 s ústavou, s medzinárodnými zmluvami a dohovorom s ktorými je Slovenská republika viazaná.

Úprava, na ktorú sa odvoláva a ktorú vytýkal vo svojich podaniach a v tomto odvolaní podľa jeho názoru je v rozpore s čl. 12 ods. 1 Ústavy SR, čl. 39 Ústavy a medzinárodnými dohovormi, a to konkrétne Všeobecnou deklaráciou ľudských práv. Poukázal na to, že podľa čl. 1 Charty všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní v dôstojnosti i právach.

Podľa čl. 7 všetci sú pred zákonom rovní a majú právo na rovnakú základnú ochranu bez akejkoľvek diskriminácie. Všetci majú právo na rovnakú ochranu proti akejkoľvek diskriminácii, ktorá porušuje túto deklaráciu a proti akémukoľvek podnecovaniu k tejto diskriminácii.

Navrhovateľ ďalej poukázal na Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, najmä na čl. 14 Zákaz diskriminácie, čl. 17 Zákaz zneužitia práv a čl. 18 Hranice použitia obmedzení výkonu práv.

Rovnako poukázal na Chartu základných práv európskej únie ktorá **zakazuje akákoľvek diskriminácia najmä z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo iného zmýšľania,**

príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodenia, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie.

Poukázal tiež na ust. čl. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej iba „Listina“) k posúdeniu namietaného vzťahu.

Navrhovateľ uviedol, že má za to, že úprava, ktorou väzobné stíhaná osoba sa vylučuje z povinného aj dobrovoľného dôchodkového poistenia na čas väzby je porušením zásady rovnosti, prezumpcie neviny. Preukázal aj na skutočnosť, že dnešná úprava v tomto smere je trochu iná aj keď nerešpektuje princíp prezumpcie neviny ale aspoň pripúšťa možnosť dobrovoľného dôchodkového poistenia. V prípade väzobného stíhania poistné by mal znášať štát alebo by mala byť úprava, ktorá pre osobu vo väzbe rešpektujúci princíp prezumpcie neviny ho neobmedzuje na právach, resp. aby nemal negatívne dôsledky z tohto postavenia. Inak sa porušuje zásada nediskriminácie.

Vychádzajúc z uvedených dôvodov navrhovateľ navrhol odvolaciemu súdu rozsudok krajského súdu po zaujatí stanoviska Ústavného súdu Slovenskej republiky zrušiť a vrátiť mu na ďalšie konanie.

III

Vyjadrenie odporkyne k odvolaniu navrhovateľa

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa uviedla, že dôvody, ktoré uvádza navrhovateľ v odvolaní, nepovažuje za opodstatnené.

Odporkyňa má za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Poukázala na ustanovenie § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, podľa ktorého samostatne zárobkovo činnéj osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

S poukazom na vyššie uvedené obdobie od 10. marca 2004 do 3. novembra 2004 Sociálna poisťovňa navrhovateľovi pre dôchodkové účely nehodnotila, nakoľko mal v tomto období prerušené povinné dôchodkové poistenie, čo bolo podrobne odôvodnené v zmenovom rozhodnutí č. X. zo dňa 19. júna 2013.

Odporkyňa uviedla, že trvá na vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia č. X. zo dňa 15. apríla 2013 v spojení so zmenovým rozhodnutím č. X zo dňa 19. júna 2013, a preto navrhla aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého podľa ustanovenia § 219 OSP ako vecne správne potvrdil.

IV

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 27. mája 2014 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.).

Podľa ustanovenia § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Podľa ustanovenia § 65 odsek 2 citovaného zákona dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.

Podľa ustanovenia § 66 odsek 1 citovaného zákona suma starobného dôchodku sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako.

Podľa ustanovenia § 26 odsek 2 citovaného zákona samostatne zárobkovo činnéj osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom má pozastavené prevádzkovanie živnosti, pozastavený výkon činnosti alebo pozastavenú činnosť a v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody; časť vety za bodkočiarkou v odseku 1 písm. d/ platí rovnako, t.j. to platí vo vzťahu k činnosti, z ktorej je povinne nemocensky poistený a povinne dôchodkovo poistený a počas jej vykonávania bol vzatý do výkonu väzby alebo nastúpil výkon trestu odňatia slobody.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku namietal, že krajský súd ani správny orgán sa dostatočne nezaoberali jeho námietkou týkajúcou sa nepripočítanej doby za obdobie od 10. marca 2004 do 4. novembra 2004, kedy navrhovateľ bol vo väzbe a z odôvodnenia rozhodnutia odporkyne podľa navrhovateľa vôbec nevyplýva, ako sa vysporiada odporkyňa s touto námietkou.

Z obsahu administratívneho spisu odporkyne vyplynulo, že napadnutým rozhodnutím č. X. zo dňa 15. apríla 2013 podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) odporkyňa priznala navrhovateľovi od X.. O. 2012 starobný dôchodok v sume 417,40 eur mesačne.

Podľa § 82 a § 293ce zákona o sociálnom poistení a § 1 Opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 321/2012 Z. z., ktorým sa ustanovuje pevná suma zvýšenia dôchodkovej dávky a percento zvýšenia úrazovej renty, navrhovateľovi od 1. januára 2013 zvýšila starobný dôchodok na sumu 428,60 eur mesačne.

V odôvodnení rozhodnutia odporkyňa poukázala na ustanovenie § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z. z., podľa ktorého nárok na starobný dôchodok vzniká získaním 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia a dosiahnutím dôchodkového veku, u navrhovateľa dovŕšením 62 rokov veku ku dňu X.. O. 2012, ku ktorému získal 16 128 dní obdobia dôchodkového poistenia v zmysle rozpisu v priloženom osobnom liste dôchodkového poistenia. Navrhovateľ teda získal 44 rokov a 68 dní obdobia dôchodkového poistenia.

Odporkyňa v odôvodnení svojho rozhodnutia odôvodnila sumu starobného dôchodku, určenú podľa § 66 ods. 1 zákona o sociálnom poistení ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty, pričom v rozhodnutí uviedla ich výpočty. Po aplikácii ustanovenia § 82 zákona o sociálnom poistení a § 293ce tohto zákona bola suma starobného dôchodku zvýšená na 428,60 eur mesačne.

V dôsledku opravného prostriedku navrhovateľa odporkyňa vydala zmenové rozhodnutie č. X. zo dňa 19. júna 2013, s nezmeneným výrokom a stanovenou sumou starobného dôchodku na sumu 428,60 eur mesačne. V odôvodnení svojho rozhodnutia odporkyňa reagovala na odvolacie námietky navrhovateľa. Okrem podmienok vzniku nároku na starobný dôchodok sa zaoberala aj výpočtom sumy starobného dôchodku, tak ako je to uvedené v § 65 ods. 1 a § 66 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a ako to bolo uvedené aj v napadnutom rozhodnutí.

Odporkyňa v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázala na ustanovenie § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorého samostatne zárobkovo činnéj osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom je vo väzbe, alebo vo výkone trestu odňatia slobody. Z tohto dôvodu odporkyňa obdobie od 10. marca 2004 do 3. novembra 2004 na dôchodkové účely nehodnotila, nakoľko podľa informačného systému Sociálnej poisťovne mal navrhovateľ prerušené povinné dôchodkové poistenie.

Nebolo sporným, že navrhovateľ bol od 10. marca 2004 do 3. novembra 2004 vo väzbe. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 4. apríla 2012, sp. zn. 5To/9/2011 vyplýva, že vec – (oslobodzujúci rozsudok Špecializovaného súdu v Pezinku vo veci obžalovaných JUDr. E. Č., V. K. a navrhovateľa) vrátil Špecializovanému súdu v Pezinku, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. V predmetnej veci teda nebolo s konečnou platnosťou rozhodnuté o vine, či nevine navrhovateľa, táto otázka však nie je rozhodujúca pre výpočet sumy starobného dôchodku z hľadiska plynutia, resp. prerušenia povinného nemocenského poistenia.

Z ustanovenia § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení totiž jednoznačne vyplýva, že samostatne zárobkovo činnéj osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné

dôchodkové poistenie v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody bez ohľadu na to, či takáto osoba bola následne v trestnom konaní právoplatne odsúdená, resp. oslobodená. Na námietku navrhovateľa, že v prípade väzobného stíhania poistné by mal znášať štát alebo by mala byť úprava, ktorá pre osobu vo väzbe rešpektujúc princíp prezumpcie nevinny ho neobmedzuje na právach, resp. aby nemal negatívne dôsledky z tohto postavenia, odvolací súd nemohol prihliadnuť, pretože odporkyňa rovnako aj súdy preskúmavajúci rozhodnutie správneho orgánu sú v zmysle čl. 2 ods.2 Ústavy SR („Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobe, ktorý ustanoví zákon) viazané zákonom, ktorý otázku prerušenia povinného nemocenského poistenia riešia spôsobom uvedeným v § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

Úpravou čl. 2 ods. 2 Ústavy sa ustanovuje jeden zo základných princípov materiálneho právneho štátu „*Čo nie je dovolené, je zakázané*“ a tento princíp sa adresuje orgánom štátu.

Pokiaľ teda odporkyňa uvedené obdobie od 10. marca 2004 do 3. novembra 2004, kedy bol navrhovateľ vo väzbe navrhovateľovi pre dôchodkové účely nehodnotila, nakoľko mal v tomto období prerušené povinné dôchodkové poistenie, rozhodla v súlade so zákonom (§ 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení).

Námietka navrhovateľa, že odporkyňa sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nevysporiadala s otázkou odôvodnenia nezapočítania doby, kedy bol navrhovateľ vo väzbe (obdobie 10. marca 2004 do 4. novembra 2004) podľa odvolacieho súdu nebola dôvodná, pretože ako vyplynulo z odôvodnenia rozhodnutia odporkyne, uvedenou námietkou sa zaoberala. Odporkyňa v odôvodnení zmenového rozhodnutia č. X. zo dňa 19. júna 2013 poukázala na ustanovenie § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorého samostatne zárobkovo činné osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody. Z toho dôvodu predmetné obdobie väzby odporkyňa nehodnotila pre dôchodkové účely.

Neobstojí ani námietka navrhovateľa, že krajský súd sa uvedenou námietkou nezoberal. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd považoval uvedenú odvoláciu námietku navrhovateľa o nezapočítaní doby väzby pre dôchodkové účely za neopodstatnenú, pričom poukázal na to, že odporkyňa vo svojom rozhodnutí zo dňa 15. apríla 2013 i v zmenovom rozhodnutí zo dňa 19. júna 2013 sa touto odvolacou námietkou navrhovateľa zaoberala.

Napokon pozornosti odvolacieho súdu neuniklo, že navrhovateľ nenapádal výšku starobného dôchodku priznanú vo výroku napadnutého rozhodnutia odporkyne, ale je zrejmé, že sa neuspokojil s odôvodnením rozhodnutia odporkyne, ktoré bolo možné podľa jeho námietok zo dňa 27. mája 2013 odstrániť doplnením odôvodnenia o žiadané údaje, najmä pokiaľ ide o obdobie núteného znemožnenia vykonávania činnosti a o spôsobe výpočtu nie iba úhrnu osobného bodu ale aj osobného vymeriavacieho základu za namietané obdobie.

Zmenovým rozhodnutím č. X. zo dňa 19. júna 2013 bolo odporkyňou doplnené odôvodnenie o žiadané údaje a odporkyňa k námietkam navrhovateľa uviedla, že s poukazom na ustanovenie § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení obdobie od 10. marca 2004 do 3. novembra 2004 nebolo na dôchodkové účely hodnotené, pretože v tomto období mal navrhovateľ prerušené povinné dôchodkové poistenie. Obdobie, kedy bolo povinné dôchodkové poistenie zo zákona prerušené, nie je obdobím dôchodkového poistenia, a teda ani nie je možné v tomto období možné získať vymeriavací základ na účely dôchodkového poistenia.

Skutočnosť, že navrhovateľ nenapádal výšku starobného dôchodku, priznanú vo výroku napadnutého rozhodnutia odporkyne v spojení so zmenovým rozhodnutím odporkyne vyplýva aj z vyjadrenia navrhovateľa (zo zápisnice o pojednávaní pred krajským súdom zo dňa 2. októbra 2013), keď pred súdom uviedol: „Ako to už vyplýva z mojich podaní, ja som skôr napádal odôvodnenie rozhodnutie odporkyne, ktoré je stereotypom, no sú aj isté špecifické prípady, kedy v súlade so skutkovým stavom je to potrebné náležite odôvodniť.“ Zo zápisnice z pojednávania ďalej vyplynulo, že navrhovateľ uvádzal, že netrval na zmenovom rozhodnutí a proti tomuto nepodal ani námietky. Vo väzbe platí prezumpcia neviny, keď nie je odsudzujúci rozsudok a plátcom teda bude štát. Jeho námietky smerovali k tomu, že odporkyňa mala v rámci svojho odôvodnenia uviesť, ktoré prípady sú to, keď je niekto vo väzbe, kedy sa považuje poistné za zaplatené, aby to znášal štát. Ďalším dôvodom bola skutočnosť, že nemal k dispozícii evidenčný list, aby mohol porovnať potrebné údaje v danom roku s jeho účtovníctvom (aký mal vymeriavací základ). Navrhovateľ napokon uviedol, že trestné konanie doposiaľ nebolo skončené.

Podľa názoru odvolacieho súdu nebolo sporné, že odporkyňa postupovala správne a v súlade so zákonom z dôvodov, ktoré odporkyňa podrobne uviedla v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a zmenového rozhodnutia.

Odvolacie námietky navrhovateľa neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorým krajský súd rozhodnutie odporkyne potvrdil. Podľa názoru odvolacieho súdu rozhodol krajský súd vo veci skutkovo správne.

Odvolací súd dospel k záveru zhodným so záverom krajského súdu, že doba zamestnania (ako i doba dôchodkového poistenia) a osobné vymeriavacie základy navrhovateľa boli odporkyňou zhodnotené na základe spisového a evidenčného materiálu nachádzajúceho sa v ústrednej evidencii odporkyne. Osobný list tvorí prílohu rozhodnutí a je ich neoddeliteľnou súčasťou.

Navrhovateľ nenamietal skutočnosti v ňom uvedené ani výšku starobného dôchodku priznanú rozhodnutím odporkyne v spojitosti s jej zmenovým rozhodnutím. Jeho námietka týkajúca sa nezapočítania doby väzby v spojitosti s prerušením povinného dôchodkového poistenia nebola spôsobilá spochybniť zákonnosť rozhodnutia odporkyne ani vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Odporkyňa postupovala v súlade s § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, keď obdobie väzby navrhovateľa nehodnotila pre dôchodkové účely, nakoľko z ustanovenia § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení vyplýva, že samostatne zárobkovo činná osoba sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie **v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.**

Námietku navrhovateľa, že zákonná úprava je diskriminačná, keď zákonodarca niektoré udalosti v určitom tomto období neriešil a v neskoršom období riešil inak, resp. keďže určitú skupinu občanov za rovnakých podmienok uprednostňuje oproti druhej skupine, je v rozpore so zásadou rovnosti, a je teda diskriminačná, považuje odvolací súd za nedôvodnú.

Navrhovateľ navrhol odvolaciemu súdu, aby v zmysle § 109 ods. 1 písm. b/ O. s. p. prerušil konanie pred ním prebiehajúce a postúpil návrh ústavnému súdu o zaujatie stanoviska vo veci nesúladu zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) v znení r. 2004 s ústavou, s medzinárodnými zmluvami a dohovorom, s ktorými je Slovenská republika viazaná.

Úprava, na ktorú sa odvolával je podľa jeho názoru v rozpore s čl. 12 ods. 1 Ústavy SR, čl. 39 Ústavy SR a medzinárodnými dohovormi, a to konkrétne Všeobecnou deklaráciou ľudských práv. Poukázal na to, že podľa článku 1 Charty všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní v dôstojnosti i právach.

Odvolačný súd tomuto návrhu nevyhovel z nasledujúcich dôvodov:

Navrhovateľ videl diskrimináciu a nerovnaké zaobchádzanie v podstate v tom, že zákonná úprava platná v roku 2004 nepripúšťala dobrovoľné dôchodkové poistenie, kým terajšia úprava zákona už pripúšťá dobrovoľné dôchodkové poistenie aj v prípadoch, ako u navrhovateľa, navyše aj súbežne s povinným dôchodkovým poistením.

Podľa navrhovateľa takáto úprava je diskriminačná, keď zákonodarca niektoré udalosti v určitom tomto období neriešil a v neskoršom období riešil inak, resp. keďže určitú skupinu občanov za rovnakých podmienok uprednostňuje oproti druhej skupine.

Túto námietku, ako aj návrh navrhovateľa na prerušenie konania s požiadavkou postúpenia návrhu ústavnému súdu o zaujatie stanoviska vo veci nesúlady zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom postení v znení z roku 2004 s ústavou vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú.

Podľa názoru odvolacieho súdu je vecou sociálnej (dôchodkovej politiky štátu), ako nastaví podmienky, ktoré musí poistenec splňať, aby vznikol nárok na dôchodok.

Tieto podmienky nie sú nemenné, podstatné je, aby takáto úprava bola nastavená tak, aby v rovnakom období, po splnení zákonných podmienok *štát zabezpečil vyplácanie starobného dôchodku každému, kto tieto zákonné podmienky splnil. Nie je možné očakávať, že nastavenie podmienok, ktoré musí poistenec splňať (aby mu vznikol nárok na dôchodok) bude nemenné, teda, že zákonná úprava bude od počiatku existencie tohto inštitútu nemenná.*

Teoreticky (podľa námietky navrhovateľa), potom by nesmeli existovať medzi určitými skupinami občanov pri rovnakých podmienkach v rôznych časových obdobiach žiadne rozdiely nielen pri porovnaní ním uvedených dvoch období, ale aj pri porovnaní ktorýchkoľvek období, a to od počiatku existencie tohto inštitútu.

Cieľom antidiskriminačného zákona je, aby ak dôjde k porušeniu povinnosti dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania súd takéto porušenie vyriekol a uložil povinnosť nápravy (v rozsahu podľa § 9 ods. 2 a 3). Vysloviť porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, teda

umožňuje antidiskriminačný zákon len súdu a v riadnom konaní, kde je porušenie tejto zásady predmetom dokazovania. § 8 ods. 8 antidiskriminačného zákona zveruje bez akýchkoľvek kritérií a neznámemu adresátovi oprávnenie prejedukovať alebo rozhodnúť, že by mohlo dôjsť alebo došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, čím zasahuje do právomoci súdu a do režimu, ktorý zákon predpokladá, ako režim „nápravy a sankcií“, ak k porušeniu tejto zásady dôjde.

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že antidiskriminačný zákon sa dotýka viacerých základných práv a slobôd podľa druhej hlavy ústavy. Základné práva a slobody sa podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy SR zaručujú všetkým, bez ohľadu na to, o.i. aj rasu alebo príslušnosť k etnickej skupine. Nikoho, teda nie je možné v súvislosti s prístupom a realizáciou základných práv a slobôd poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať z dôvodu rasy alebo etnickej príslušnosti. čl. 12 ods. 2 Ústavy SR, teda zakazuje z dôvodov tam uvedených nielen negatívnu diskrimináciu (znevýhodňovanie a poškodzovanie), ale aj tzv. „pozitívnu“ diskrimináciu (zvýhodňovanie). (...)

Podmienkou však je, že v platnom právnom predpise je zakotvené odlišné zaobchádzanie s odlišnými jednotlivcami. Navrhovateľ takúto odlišnosť nenamietal, namietal, že v rôznych časových obdobiach (pri porovnaní zákonnej úpravy z roku 2004 a súčasnej) zákonodarca niektoré udalosti v určitom tomto období neriešil a v neskoršom období riešil inak.

Odlišnosť spočívajúca v tom, že pre určitú skupinu občanov v určitom období platili určité podmienky, ktoré museli splňať na priznanie nároku na starobný dôchodok a v inom období platili iné podmienky, ktoré museli splňať, aby im mohol byť priznaný starobný dôchodok, podľa odvolacieho súdu neznamena, že takáto úprava je v rozpore so zásadou rovnosti a je diskriminačná.

Právnu úpravu z roku 2004 v porovnaní s platnou právnou úpravou nemožno považovať za diskriminačnú, prípadne rozpornú s princípom právnej istoty, t.j. s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR len z toho dôvodu, že išlo o právnú úpravu odlišnú, keď pôvodná právna úprava bola „tvrdšia“ z hľadiska ustanovených podmienok (v danom prípade podmienok týkajúcich sa vzniku nároku na starobný dôchodok). Iný prístup by vylúčil do budúcnosti akúkoľvek zmenu právnej úpravy dosiaľ právne upravených otázok.

Krajský súd nepochybil, ak na základe výsledkov vykonaného dokazovania považoval rozhodnutie odporkyne za zákonné a odvolaniu navrhovateľa nevyhovel. Navrhovateľ nepredložil v odvolacom konaní dôkaz, ktorý by tento záver spochybňoval. Prvostupňový súd sa podľa názoru odvolacieho súdu vyjadril ku všetkým námietkam obsiahnutým v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne dostatočne, odvolací súd sa stotožňuje a súhlasí s odôvodnením obsiahnutom v rozsudku prvostupňového súdu a v podrobnostiach na neho odkazuje. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi dôvodmi rozsudku krajského súdu a napadnutý rozsudok podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O. s. p. tak, že ich náhradu navrhovateľovi nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebol úspešný.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku **nie je** prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27.mája 2014

JUDr. Jana Henčeková, PhD., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská